

staatsbosbeheer

Nieuwsbrief #6

Noordwaard

Datum: december 2024

Via de nieuwsbrief Noordwaard houden we u op de hoogte van de ontwikkelingen in dit gebied.

Deze nieuwsbrief verschijnt zes keer per jaar. Vorige nieuwsbrief gemist? Kijk dan op:

<https://www.staatsbosbeheer.nl/Natuurgebieden/biesbosch/noordwaard>.

Omsloten door het Nationaal Park De Biesbosch, precies tussen de rivier de Nieuwe Merwede en de Brabantse Biesbosch, ligt de Noordwaard. Het is een sinds 2015 ontpolderd gebied dat nu fungeert als doorstroomgebied. Op die manier helpt de Noordwaard om droge voeten te houden in de regio rondom Gorinchem en Dordrecht – nu én in de toekomst, als rivieren door het veranderende klimaat vaker extreme hoeveelheden regen te verwerken krijgen en de zeespiegel stijgt. Begin 2022 spraken Rijkswaterstaat en Staatsbosbeheer af om het beheer van de Noordwaard samen aan te pakken, in ieder geval voor de komende tien jaar. Rijkswaterstaat is en blijft eigenaar en doet het technisch beheer, en Staatsbosbeheer doet het natuur- en vegetatiebeheer.

In deze nieuwsbrief

- Beheermaatregelen
- Hoog water
- Jonge Biesboschvisarend in Afrika
- Waarnemingen
- Even voorstellen: Irene
- Nieuws van FREE Nature
- Contactgegevens

Beheermaatregelen

Populieren Galeiweg

Zoals eerder aangekondigd zijn er verschillende populieren langs de Galeiweg gekapt. Reden hiervan is dat de populieren op een leeftijd komen waarop ze niet heel erg lang meer meegaan. Om te voorkomen dat ze over een aantal jaren allemaal tegelijk gekapt moeten worden zijn er nu alvast een aantal populieren uit de rij gehaald.

De bomen zijn met behulp van een telescoopkraan in delen verwijderd. Op deze manier is schade aan de overige bomen en omgeving voorkomen.

Het afgelopen jaar is er door een ecologisch onderzoeksbureau uitgebreid onderzoek gedaan naar het voorkomen van vleermuizen in de te verwijderen populier. Van een aantal populieren is een mogelijke verblijfplaats vastgesteld. Deze populieren zijn gespaard gebleven.

Het hout dat vrijgekomen is wordt voor een zo duurzaam mogelijke toepassing verwerkt. Afhankelijk van de dikte en vorm wordt hier een toepassing voor gezocht. In dit geval wordt het populierenhout verwerkt als kisthout (planken voor bijvoorbeeld pallets en transportbekisting) en om papier van te maken. De verkoop van dit hout helpt om de kosten van de werkzaamheden te dekken. Dergelijke werkzaamheden zijn zelden kostendekkend.

In januari 2025 worden er nieuwe populieren tussen gepland. De nieuwe bomen hebben de tijd om groter te groeien voordat de overige populieren op termijn weg moeten. Zo blijft het lijnvormige element behouden.

De bomen die worden terug geplant zijn zwarte populieren. Dit is een inheemse populierensoort die thuishoort in gebieden zoals de Biesbosch. De zwarte populier heeft een iets grillerige groeivorm dan de veel voorkomende Canadese populier. Om te voorkomen dat de bever de nieuw aangeplante populieren zal aanknagen worden deze per stuk beschermt met een dik gaasraster. Zachthoutsoorten zoals populier en wilg zijn favoriet bij de bever. Ze knagen de bomen om en gebruiken de takken als voedsel en om hun burcht mee te bouwen.

Maaien natte delen Noordwaard

Zoals elk jaar aan het begin van de winter zijn de rupsmaaiers weer in de Noordwaard aan het maaien geweest. De natte delen die zelfs in de zomer te nat zijn worden aan het eind van het jaar door de rupsmaaiers gemaaid. Deze maaier met zeer brede rupsbanden zijn speciaal gemaakt om in natte gebieden met zo min mogelijk bodembeschadiging te kunnen maaien. Omdat alles drassig is lijken de delen waar ze maaien helemaal zwartgereden. Toch is de bodembeschadiging heel beperkt en herstelt de vegetatie zich snel.

De gemaaide locaties zijn bepaald door de vegetatiehoogte, de hoeveelheid wilgengroei en het voorkomen van verruiging. Het gebied is ingericht om bij hoog water te kunnen meestromen en extra water af te kunnen voeren.

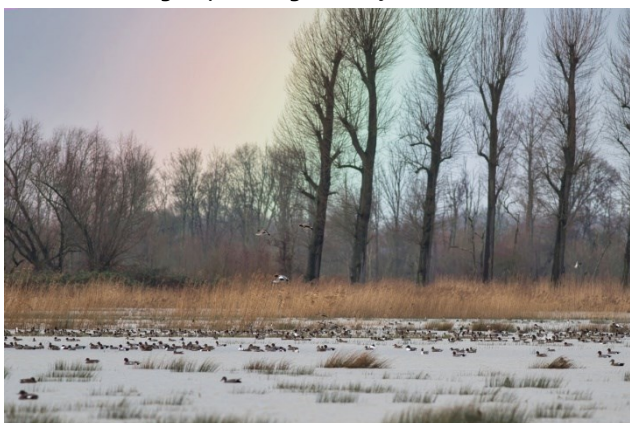
Wanneer de vegetatie te hoog wordt geeft dit weerstand en kan er minder water door het gebied stromen. Soorten als riet en lisdodde kunnen grote oppervlaktes te hoge vegetatie vormen en worden daarom afgemaaid. Wilgenopschot wordt eens in de paar jaar afgemaaid om te voorkomen dat deze uitgroeien tot te hoge begroeiing. Door deze regelmatig te maaien worden de wilgen niet te dik en zijn ze nog maaibaar. Wanneer te lang gewacht wordt moeten er zwaardere machines ingezet worden die grotere impact op het terrein hebben. Op andere delen kiezen we ervoor om te maaien om meer variatie te krijgen. Wanneer niet gemaaid wordt verruigen delen. Bij het maaien van stukken oever stimuleer je

de groei van pionierssoorten en komt er een afwisseling van ruigere en meer open delen. Dit is aantrekkelijk voor veel soorten vogels en insecten.

Op een aantal locaties waar de vegetatie wel hoger mag worden en waar zich riet heeft gevestigd proberen we het rietland zo goed mogelijk in stand te houden door het gefaseerd te maaien. Verschillende leeftijden riet (jong en oud riet) zorgen voor aantrekkelijk leef en broedgebied voor verschillende soorten rietvogels. Soorten als roerdomp profiteren hiervan. Dit jaar hebben er dan ook zeker 4 paar roerdomp in de Noordwaard gebreed.

Hoog water

De eerste pieken met hoog water liggen alweer achter ons. Wanneer de waterstanden boven de 1,50 meter NAP komen lopen de laaggelegen wegen van de Noordwaard open en stromen de graslandpolders vol. Vaak gaat dit gepaard met een harde wind uit het Noordwesten die ervoor zorgt dat het zeewater de rivierafvoer tegen houdt. Bij dit soort hoogwatergolven sluit Staatsbosbeheer, volgens het verkeersbesluit van de Gemeente Altena, de slagbomen aan de rand van de laaggelegen wegen in de Noordwaard en de Deeneplaatweg. Hierdoor krijgen dieren die vluchten voor het water de essentiële rust die nodig is. Daarnaast is het natuurlijk ook voor de weggebruiker niet veilig om over de ondergelopen wegen te rijden.

Hoogwatergolven horen bij de dynamische riviernatuur van een zoetwatergetijdengebied als de Biesbosch. Deze dynamiek maakt het gebied uniek op wereldschaal. Daar waar het water de ruimte krijgt volgt als vanzelf spectaculaire topnatuur. Zo vormen de ondergelopen graslanden een gedekte tafel voor duizenden overwinterde eenden als de smient, pijlstaart en wintertaling. Met het rivierwater komt weer kalkrijk slib mee. Dit dient weer als voeding voor vele soorten inheemse kruiden die deze zelfde graslanden in de zomer omtoveren tot een rijkelijke bloemenzee. Een waar wildboeket waar het gezoem van duizenden insecten niet uit de lucht is.

Jonge visarend uit de Biesbosch in Afrika gezien!

Eén van de jonge visarenden die dit voorjaar in de Biesbosch werd geboren, werd op 15 oktober gezien in Gambia. Op 15 oktober las Jean-Louis Bonnot bij de Lamin Lodge aan de oever van de Gambiarivier een kleurring af met de code BW04. Deze jonge vogel werd dit voorjaar grootgebracht op een nest in de Sliedrechtse Biesbosch en op 2 juli samen met twee andere nestjongen geringd. Het is het middelste jong op de foto. Het gaat om een mannetje dat zijn eerste trektocht naar het overwinteringsgebied in Afrika heeft overleefd en is aangekomen in een gebied waar veel visarenden uit West-Europa doorbrengen. Dat de

visarend op deze locatie is, is geen grote verrassing, maar de melding van de ring van deze vogel op bijna 4700 kilometer van zijn geboorteplaats was voor de ringers een heugelijk moment. Het is de eerste waarneming van een in Nederland geringde visarend. Sinds het eerste broedgeval van visarenden in 2016 in de Biesbosch zijn negen nestjongen geringd. Het belangrijkste doel van het ringen, is om na te gaan of deze jongen terugkeren naar de kleine Nederlandse populatie en zelf ook gaan broeden.

Waarnemingen

Zeldzame soorten van de afgelopen tijd

Terwijl de dagen steeds korter worden, de temperaturen lager en de kerstbomen overal de grond uit schieten is het buiten ook duidelijk te merken dat de winter is aangebroken. Ook in de soortenlijsten op waarneming.nl is dit goed terug te zien. Maar hoewel veel soorten zich in deze tijd verborgen houden, is er altijd nog genoeg leuks te ontdekken.

De bijzonderste soort die werd gevonden bleek onder water te zitten, in de Buiten Kievitswaard werd een heuse Kopvoorn gevangen. Dit is, voor zover bekend in de Nationale Database Flora en Fauna, pas de derde keer dat deze vissoort in het Biesboschgebied gevangen wordt. Kopvoorns zijn door het verslechteren van de waterkwaliteit en het veranderen van de waterstructuren in Nederland erg schaars geworden. De laatste jaren lijkt het langzaam weer iets beter te gaan met de soort.

Kopvoorn door Jelle Wassink

Op 24 november werd er opnieuw een Raaf gezien in de Galeiwaard. Raven zijn de laatste jaren bezig met een stevige opkomst, en ook in de Biesbosch is deze mysterieuze soort steeds vaker te zien. Hopelijk zet deze trend door en kunnen we misschien binnenkort wel het eerste broedpaar verwelkomen in de Biesbosch.

Andere soorten zijn echter wat minder makkelijk te vinden, maar als je weet waar je moet kijken kun je overal verrassingen tegen komen. De wereld van de roesten zal voor velen nog geheel onbekend zijn. Roesten zijn schimmels die vaak alleen onder de microscoop te determineren zijn, hierdoor is om veel

gevallen niet goed bekend hoe veelvoorkomend een soort eigenlijk is. In combinatie met de plantensoort waarop ze groeien is soms ook te ontdekken om welke roest het gaat. Een roest op een wolfsmelk-soort is dan natuurlijk een Wolfsmelkroest. Het hoeft dus niet altijd hogere wiskunde te zijn.

Raaf door Hotze en Elly

Wolfsmelkroest door Arjan Loeve

Nieuws FREE Nature

Voeren & grazen in de Noordwaard

Van hoog water is nog geen sprake, maar toch zijn er de afgelopen weken al de nodige pakken hooi aan de grazers in de Noordwaard gevoerd. Door opstuwende wind en licht verhoogde waterstanden liepen de polders meerdere keren vol. Voor de grazers geen probleem, zij weten de weg en redden zich goed. Wel gaan de grazers, zodra de gelegenheid zich voordoet, weer graag op pad in de Noordwaard. Op zoek naar voedsel dat weer boven het water uitkomt. Ze houden van een gevarieerd dieet.

Dat is ook de reden waarom het belangrijk is dat de dieren zo lang mogelijk in de Noordwaard blijven. Juist in de winterperiodes eten ze de vegetatie op die in de zomer minder smakelijk was. Zo blijft het gebied open en kan het water gemakkelijker doorstromen. Ruwere soorten als wilg en pitrus staan altijd wel op het menu, maar passen goed bij de winter. Deze soorten bevatten veel ruwe celstof en dat levert naast energie ook veel warmte op bij de vertering. Dat is prettiger bij lage temperaturen. Daarom schakelen dieren in het najaar, zodra de temperaturen lager worden, zelf al over naar ruwere voedselbronnen, om het interne kacheltje op te stoken. Het af en toe overschakelen op hooi, omdat het gebied onder water loopt, zorgt bij de grote grazers dan ook niet voor problemen. Het past prima bij deze tijd van het jaar!

Koningspaarden tussen Pitrus door Tanja de Bode

Even voorstellen: Irene

Hallo, mijn naam is Irene Kranendonk, 41 jaar oud en wonende in Klaaswaal, Hoeksche Waard, samen met vriend en 2 katten.

Per 11 november ben ik begonnen als medewerker VOT (vergunningen, ontheffingen, toestemmingen) voor de Biesbosch en Noord-Brabant. Hiervoor ben ik ruim 7 jaar in dienst geweest bij justitie als administratief HR-medewerker. Sinds enkele jaren begon het groene bloed toch weer te stromen en besloot ik op zoek te gaan naar een functie waarbij ik mijn talent voor administratie en liefde voor natuur kan combineren. Toen deze vacature voorbijkwam wist ik ook, dit is mij op het lijf geschreven. In mijn vrije tijd hou ik mij graag bezig met wandelen, tuinieren, rommelmarkten afstruinen en bandjes bezoeken, voornamelijk in het genre Rock en country.

Contactgegevens Noordwaard

Vragen aan de boswachter en/of
aanmelden voor de nieuwsbrief:

Jonas Pronk, boswachter beheer Noordwaard:
j.pronk@staatsbosbeheer.nl of 06-13 64 94 62

Kuddes FREE Nature

- Calamiteiten grote grazers: 06-29 01 57 31 (24 uur per dag)
- Beheerder Tanja de Bode: tanja.debode@freenature.nl of 06-33 68 00 51
- Meer informatie: www.freenature.nl

Staatsbosbeheer team Biesbosch wenst u gezegende
Kerstdagen en een groen en gelukkig 2025 toe

Koereiger lift mee op rug van waterbuffel